

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyiség kifizetése visszafizetés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más árak 6 sül.

* Samassa József.

(—a) A nagy magyar egyházfejedelmek közül, kik a múlt század utolsó évtizedeiben tudományukkal, áldozatkészségükkel és közéleti szereplésükkel fényt derítettek a magyar egyházra, a magyar hazára, a magyar kultúrára és az egész közéletre Samassa, a hirneves egri érsek maradt utolsó. Kartársai Simor, Haynald és Schlauch bibornokok jóval előtte kidőltek az élők sorából, ő még itt maradt közöttünk s még késő öregségében is ragyogtatta kivételes szellemi tehetségeit.

Még egy hónappal ezelőtt az egész ország ünnepelte a gyémántmisés főpapot, de ő már akkor a halál jegyese volt. Aldozópapságának 60-ik évfordulóján szent miseáldozatát sem tudta bemutatni, csak kórágjáról hallgatta végig kedvelt helyettesének és utódjának miséjét. De szelleme még ép volt, maga diktálta tollba a köszönő választ a pápa és az apostoli király üdvözlésére s egy héttel ezelőtt még épületes módon elbucszott székvárosa papságától. Szent István napján azonban végsőt lobbant földi életének látkyája, mely annyi világosságot, hitet és szeretet gyújtott ezrek és ezrek szívében s nemes lelkét visszaadta Teremtőjének.

Samassa a nagy idők hajnalán indult pályafutására. 1848-ban bécsi pazmanita kispap volt s Pestre sietett, hogy az új alkotmány szerint összehívott első magyar országgyűlésnek szemtanuja lehessen. Az abszolutizmus éveiben tanár volt, a magyar haza szeretetére oktatta tanítványait s egyben tollat fogott az osztrák pedagógusok tudománytalan rendszere ellen. Erőteljes stílussal és alapos ismeretekkel írt munkája nagyban hozzájárult az osztrák pedagógiai rendszer megdöntéséhez.

Egyetemi tanár, majd képviselő és az új alkotmányos korszak kezdetén kultuszminiszteri osztálytanácsos lett. Mint képviselő Deák Ferenchez csatlakozott, kihez rokoni kötelékek is fűzték s kinek mindvégig bizalmasa maradt, politikájának pedig követője.

Fiatalon, alig 40 éves korában került a szepesi püspöki székbe, honnét csakhamar Egerbe, a Rozgonyiak, Eszter-

házyak és Telekessy Istvánok örökébe jutott, hol kevés hijával negyven esztendőig apostolkodott. E nagy idő alatt főpásztori gondja mindenre kiterjedt, bőkezűségéből mindenhová jutott, hetedfélmillió koronát áldozott templomokra, iskolákra, jótékonyági, kulturális és hazafias célokra és emellett tevékeny működést fejtett ki a politikai és kulturális közélet minden terén. Régi nagy alakokra emlékeztető erős, hajthatatlan jellem volt, sokszor azoknak érdességével.

Simor hercegprimás halála után, Schlauch Lőrincsel együtt ő is jelöltje volt a közvéleménynek az ország legelső főpapi székére. Mindketten lemaradtak. Schlauch megkapta a bibort, Samassa pedig a legnagyobb magyar érdemrend nagykeresztjét. Schlauch halála után ő lett a második magyar bibornok.

Főpapi széke ugyan nem marad árván egy percig sem, mert Samassa nagy befolyásával még életében kivitte utódjának kinevezését, de halála azért sokáig érezhető nagy veszteség a magyar egyházra és az egész magyar közéletre

Samassa életrajza.

Samassa József szül. Aranyos-Maróton (Bars) 1828. szeptember 30. Az elemi és középiskolákat Nyitrán, Léván, Esztergomban végezte, majd 1843. egyházi pályára lépett, pozsonyi Emericumban eltöltött egy év után a nagyszombati papnevelő intézetbe került, honnan mint növendéktársai legkiválóbbika 1847. a bécsi Pázmány-intézetbe küldetett s a bécsi egyetemen hallgatta a teológiát. 1852. július 23. pappá szenteltetvén, nyilvános pályáját Scitovszky primás intézkedése folytán Nagyszombatban, mint az ottani gimnázium tanára, az ó-klasszikai nyelvek előadásával kezdte meg. Itt vetette meg alapját a klasszikus nyelvekben való ama nagy jártasságának, mellyel mint a latin nyelv legékebbben szóló és író művelője páratlanul állott. A német tudósokkal szemben, kik a nagyszombati gimnázium értesítőjében megjelent egyik cikket támadva, a magyar papság latinságát becsmérelték, De stultitia quorundam, que se Ciceronianos vocant című művét írta. 1859. Esztergomba az ott megüresedett egyik teológiai tanszékre jutott, hol azonban csak két évet töltött el, mely idő alatt az épp akkorra esett esztergomi zsinatnak jegyzője volt s szintén latin nyelven Votum de mixtis matrimoniis, majd remek latinsággal írt Palaestina című műveit adta ki. 1861. a budapesti egyetem egyik tanszékét nyerte el.

1869. szülővárosának választókerülete egyhangulag országos képviselőjévé választotta.

Mint országgyűlési képviselő a Deák-párthoz csatlakozott s általános figyelmet keltett felszólalásaival. E minőségében választatott meg az akkor összeült katolikus autonómiai szervező bizottság tagjává. Ugyanebben az évben (szeptember 15.) kinevezték vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsossá. Nemsokára szent. Ilonáról nevezett címzetes apát s esztergomi kanonok lett, e mellett újból egyhangulag képviselővé választatott s mint ilyen Deáknak s politikájának továbbra is rendíthetetlen híve maradt; az egyházi hierarchia fokozatainak bámulatot keltő gyorsasággal emelkedik: 1871. január 1. szepesi püspökké lesz, ottani rövid főpásztori működése alatt is tetemes áldozatokkal rendezve papsága anyagi helyzetét, restaurálva hazai műemlékeink egyik kincsét, a szepeshelyi Szapolyai kápolnát és sikeresen ápolva idegen ajku hívei között a nemzeti szellemet; már 1873 június 18. az egri érseki székre emelik.

A politikai élettől ugyan az 1875-iki fuzió után elvonul, többször hangoztatott elvének megvalósításával megőrizve függetlenségét az által, hogy hallgatni, hogy félrevonulni tudott; de nem hagy felhasználatlanul egy alkalmat sem, midőn erős nemzeti érzel-tének is megérezve, a hazai egyház s az állam jogainak megőrzésére s biztosítására nagy tehetségeit s tudását érvényesítheti. Ersekké kinevezetése után mindjárt valóságos belső titkos tanácsos, majd 1888. pápai trónálló és prelátus lett, 1892. a Szent István-rend nagykeresztjével tüntettetett ki, a budapesti egyetem pedig a milleniumi ünnepi alkalmából egyháztudórrá választotta.

Allamférfiúi tevékenysége mellett főpásztori kormányzatát nagy alkotásokkal tette áldásossá és emlékezetessé. Számos főpásztori körlevelei s rendeletei által törekedett az egyházi fegyelmet megerősíteni s a mély előrelátással várt átalakulások hátrányos kihatásait ártalmatlanokká tenni. Nagy lendületet adott a nevelés és oktatásnak, akár midőn nagy áldozattal fentartott érseki jogakadémiájának bezűntetése ellen az 1880. Trefort miniszterhez írt s országszerte nagy feltűntést keltett levele tanúsága szerint törhetetlen erélyvel küzdött s azt, valamint az egri tanítóképző intézetet az újabb igényeknek megfelelően berendezte; akár midőn a rendelkezése alatt álló segélyforrások bölcs felhasználásával vagy saját erősből nevelő, különösen leánynevelő intézeteket, iskolákat emelt s fentartásukról gondoskodott, melyek között kivált a miskolci leánynevelő intézetre sajátjából 100,000 frtnál nagyobb összeget áldozott. Egyházmegyéje területén több újonnan épült templom hirdeti áldozatkészségét. Új alapokra fektette az egyházmegyei papság nyugdíjintézetét, időnkinti adományával és alapítványával lehetővé tévén, hogy minden nyugdíjas tisztes ellátásban részesüljön s a munkaképtelen betegek is gyógyítási segítyt nyerjenek. Az egyházmegyei lelkészek, segédlelkészek, tanítók fizetésének javítására 150,000 frtot haladó alapítványt tett, megoldotta a lelkészekre nézve saját egyházmegyéjében önjelölt a kongruakérdést. A

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel értesitem a nagyrebecsült rendelőimet, hogy asztalos műhelyemet

Rimanóczy-utca 12. szám alá

helyeztem át. Megköszönve az eddigi szives pártfogásokat, kérem azt a jövőben is fentartani. Szolid és jó munkáért jótállok. Mély tisztelettel maradok

Pál Sándor,

asztalos mester.

Szent István-társulatot öröklött tiszteleti jogára hivatkozással a Bartakovics érsek költésén magyarra fordított Szentírás új kiadásával ajándékozta meg. A művészet pártolásáról palotáinak nem egy remekművel ékeskedő termei és számosabb templom részére megrendelt oltárképek tanuskodnak. Az árviz által sújtott Szegednek 10,000 frtot, Miskolcnak, Egernek ugyanannyit áldozott. Erdő magyar érzése fellángolásának kiváló tanúsága, hogy a csángók hazatelepítésének ügyét oly tetemes összeggel sietett mindjárt a legelső között támogatni, hogy az intéző férfiak maguk kérték adományát összegének leszállítására. Eger város diszpolgárává választotta s lefestette arcképét a város közterme számára. Tevékeny részt vett a vallás- és tanulmányi alapokat ellenőrző és azokra felügyelő bizottságban, a főrendiház pénzügyi bizottságában, melynek hosszabb idő óta elnöke, a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságban, melynek rendszerint tagja volt.

1906-ban elérte a legmagasabb méltóságot, melyre magyar pap juthat: bibornok lett. Kétszer beszélt a király előtt; 1904-ben az Erzsébet-fogadalmi templom alapkövetésénél és 1907-ben a koronázás 40-ik évfordulóján. Ez utóbbi beszéde sokáig uralta a közvéleményt. Egy hónappal ezelőtt ülte papságának 60-ik évfordulóját. Az ezen alkalomból megjelent hivatalos kimutatás szerint egyházi, kulturális, jótékony és hazafias célokra 6,507,043 koronát fordított.

Betegsége és halála.

Samassa bibornok ez év tavaszán kezdett állandóan gyengélkedni. Április 24-én még Budapestre ment s innen június 18-án megfogyatkozott testi erővel tért haza székvárosába. Ott még egy ideig fenn járt, de nem sokára ágynak esett és Szent István napra éjjel csöndesen elszenderült.

Hétfőn délelőtt, tizenkét órával halála előtt, titkárával előimádkoztatta a másnapi papi szolozsmát, majd délután 5-6 óra között melegen elbucszott koadjutorától, *Semrecsányi* Lajos érsektől, akit orvosával együtt arra kért, hogy éjjel is maradjanak mellette s azután éjjel háromnegyed egy órakor minden látható fájdalom nélkül csöndesen elszenderült.

Réggel a halálról értesítették a pápai udvart, a király kabinetirodáját és a kormányt.

A miniszterelnök Bécsben. Bécsből jelentik, Lukács László miniszterelnök, a ki családjával együtt a Magyar Házban szállott meg, délelőtt 11 órakor fogadta a felség személye körüli miniszterium jelenlegi vezetőjének, Révy Ferenc miniszteri tanácsosnak jelentését. Délután a miniszterelnök meglátogatja gróf Berchtold közös külügyminisztert, a kivel a delegációk ügyéről fog tanácskozni. A delegációkat szeptember hónap 27-ére hívják össze, de ezt előzőleg több közös miniszteri tanácskozás lesz, a melyen fontos költségvetési ügyeket, többek között a még mindig függő ágyukérdést intézik el. Este utazik a miniszterelnök Ischlbe, és holnap külön audiencián számol be a királynak a belső politikai helyzetről, másrészt pedig a delegációk ügyeinek előkészítéséről.

Szent István király napja. Nagyváradon.

Hagyományos kegyelettel ülte meg a magyar nemzet tegnap előtt első szent királyunk ünnepét. Nagyváradon a hivatalos istentisztelet a székesegyházban volt; megjelentek a hatóságok képviselői (Biharmegye kivételével, amivel más helyen foglalkozunk). Az ünnepi szent misét gróf *Széchenyi* Miklós megyés püspök pontifikálta fényes segédlettel, *Spett* Gyula apátkanonok pedig magasan szárnyaló, gondolatokban gazdag, szent beszédet mondott, mely az összes hívekre rendkívül mély hatást tett. Mise végén a székesegyházi énekkar az «Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga» kezdetű ősrégi magyar egyházi éneket adta elő.

Budapesten.

A fővárosban impozáns módon nyilvánult meg a nemzeti kegyelet.

A Lánchidat már kora reggel elzárták a rendes kocsiforgalom elől s csak a diszruhás főméltóságokat vivő fogatok hajthattak át azon. A hid gyalogjárói szűknek bizonyultak, sőt a kocsit testén is csak úgy hullámzott a nép. Fenn a várban tízezrekre menő tömeg hullámzott.

A körmenet.

A kereszt után vagy harminc egyesület négyes sorokban. Ezek után a 44-ik gyalogezred zenekara és a 7. utászrezd diszszázada, majd a székesfővárosi bizottsági tagok jöttek. Nyomukban a királyi Távlat és Kuria küldöttsege. A papi kereszt mögött a szerzetesrendek, világi papság s a királyi vártemplom zászlói következtek. Hat diszruhás pap vállán ringott baldachin alatt «a dicsőséges szent jobb» kristály kazettája. A baldachin körül az egyetemi tanács s még küljebb a festői koronaórság alabárdos kócsagos vitézei. Az udvari plébános, mint a szent jobb öre, követte az ereklyetartót s ő utána prépostok, apátok jöttek, majd *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprímás képviselőben *Kohl* Medárd püspök nagy asszisztenciával. A főméltóságok sorában *Széchy* Ferenc és *Josipovics* Géza miniszterek, *Balogh* János államtitkár, *Fankovich* Béla képviselőházi alelnök, *Bárczy* polgármester és még számos polgári és katonai tekintély haladt.

A Szent György-téren, Disz-téren, Uri-utcán és Szentháromság-utcán át ment a menet a koronázó Mátyás-templom felé, miközben a zenekar régi magyar egyházi dalokat játszott. A papság és főméltóságok bevonultak a templomba, a hol Nemes Antal pápai prelátus, udvari apátplébános celebrált misét. A mise végével harangjelre indult vissza a körmenet a királyi udvari templomba, a hol a szent jobbot egész napi közszemlére tették ki s a nép ezrei járultak a magyar nemzet szent ereklyéjéhez.

Az aviatikusok előre hirdetett *versenyrepülése* következett délután, igen kevés sikerrel. Egyedül *Prodam* Guidó repülése volt igazán szép. A közönség meglehetősen csalódva ment haza a repülőverseny helyett gurulóversenyé átalakult produkcióról.

A Margit-szigeten a gyermekszanatórium javára rendezett ünnepély sem sikerült úgy, ahogy kellett volna. A rendezőség nem tudott a megjelent nagy tömeggel mit csinálni.

Bécsben.

Szent István napja Bécsben a bécsi magyarság lélekemelő ünnepélye közben folyt le. Kedden délelőtt a kapucinusok templomában Madarász Ferenc cisztercita áldozár tartott nagy történelmi beszédet és *Bjelik* Imre tábori püspök, Grusz László tábori prépost és négy pap segédletével ünnepi misét mondott. A mise alatt a Máv. testvériség dalköre tárogató kísérete mellett énekelte a nagy Perosi-oratóriumot, majd mise végén a Himnuszt, melyet a hallgatóság állva hallgatott. Jelen volt gróf Berchtold külügyminiszter, ki az aranygyapjas rendet első ízben viselte. A magyar gárda gróf Esterházy gárdakapitány vezetésével vonult ki s teljes számban jelentek meg a közös miniszteri osztályfőnökök s a magyar hivatalos és katonai főméltóságok tagjai. Az ünnepelő magyarok megkoszorúzták Erzsébet királyné sírját és Schubert Ferenc szobrát.

Osztrák földön keresik Árpád sírját.

Dr Karácsonyi János véleménye.

A historikusok között nagy feltűnést keltett az a hír, hogy Árpád sírját egy-két magyar régész nem messze Pozsonytól, egy osztrák falu határában kutatja. Az a föltevés, hogy Árpád esetleg osztrák földön alussza álmát, már számos vitára is adott alkalmat, amelyeket a nagy közönség állandó érdeklődése kísért.

A Budapesti Hírlap legutóbbi száma tiz hatalmas oldalon foglalkozik a kérdéssel és igen érdekes összeállításban igyekszik bemutatni azokat a lehetőségeket, amelyek a feltevés mellett szólnak. A B. H. munkatársa elkísérte kutató utjára Edvi Illés Aladárt, a jeles műzaki író, *Bejczy* Árpádot, a pozsonyi iparkamara elnökét, *Wolf* Gerőt, *Sendlein* Viktort és *Jeszenszky* Istvánt, a közjegyzőt. Az eszme Edvi Illés Aladáré, aki hosszú évtizedekig tanulmányozta a régi magyar vallási szertartásokra, temetésekre vonatkozó kufákat s alapos ismerője az avar ringeknek és a hun-halmoknak.

Utazásai alkalmával bukkant rá egy hatalmas kurgánra Deutsch-Altenburg (Németóvár) határában. Temérdek magyar emlék van körülötte, amelyekről Anonymus is megemlékezik. Itt sötétlik a *Thun* grófi család temetkezési helye; amoda van a *Pálffy-Nadasdy* család ősi sírboltja, távolabb fekszik Attila király városa: *Hainburg*. Anonymus leírása teljesen ráillik erre a helyre s megerősíti a feltevést a halom hatalmas volta.

— Ekkora hegyet nem hordanak minden kis csataverő sírja fölül — mondotta Edvi Illés Aladár — és megindította az ásásokat.

Pozitív eredménye még nincs az ásásnak, de az illetékes körök és férfiak kíváncsian várják azok befejezését.

Lapunk munkatársa fölkereste ez ügyben dr. *Karácsonyi* Jánost, a kiváló régészt és történettudóst, aki a következőket mondott:

N a g y v á r a d i

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut, 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsobb bevásárlási forrás. **Telefon 769. sz.**

— Árpád sírjának hollétéről nincs biztos történelmi adatunk. Csak egy krónikai adat áll rendelkezésünkre. Ha ezt elfogadjuk autentikusnak, akkor csak *O-Buda körül* kereshetjük Árpád sírját, ahol *Wekerle* László keresi. — En a magam részéről nem hiszem, hogy Edviék földaljának Németóvár határában Árpád sírját.

Egy csatája valóban volt ugyan Árpádnak Németóváron, de ez nem ok arra, hogy sírját ott keressük.

Szent István napja és Biharmegye.

Mikor tegnapelőtt a hívek a Szent István napi misére a székesegyházba vonultak, valaki megjegyezte:

— No, a hatóságok nem valami nagyon tesznek ki magukért. Alig jött el egy főtisztviselő diszmagyarban. Hát így kell megülni a legnagyobb nemzeti ünnepünket, az első magyar király napját? A Bach-korszakban én Kassán éltem, de mondhatom, akkor Szent István napja igazi nemzeti ünnep volt. A Bach huszárok is diszmagyarban tudtak kivonulni mi meg talán azt is elfeledjük, hogy ki volt Szent István király?

Az illető idősebb urnak igaza volt: ha nemzeti ünnepet ülünk, legyen meg annak a maga impozáns külső kerete is.

Nem is kell olyan nagyon messze időbe, a Bach korszakig vissza menni Nagyváradon, ha Szent István napjának igazán méltó megülnésére akarunk visszaemlékezni. Tizenöt-husz év előtt a hatóságok fejei legtöbbször diszmagyarban vettek részt a Szent István napi szentmisén. Kint, a székesegyház előtti tágas térségen diszszószólaj állott, melynek diszlövéssei is emelték az ünnep fényét. Két nappal előbb a király születésnapján a közös hadsereg, Szent István napján, a nemzeti ünnepen, a nemzeti sereg, a honvédség adta a diszszószólaját. Aki csak tehette ott volt a hivatalos istenitiszteleten s a székesegyházban ezrek és ezrek hallgatták a misét és az ünnepi szent beszédet...

Tegnapelőtt bizony a hatóságok nem nagy számmal képviseltették magukat a nemzeti ünnepen; még legszebben vonult ki a katonatiszti kar, élén a két tábornokkal. Ellenben általános kínos feltűnést keltett, hogy Biharvármegye Szent István napjáról egyáltalán tudomást sem vett s a hivatalos istenitiszteletéről szinte tüntetőleg távol maradt.

Ezt a feltűnő távolmaradást nem tudjuk megérteni. A megyéspüspök a vármegyét is meghívja a hivatalos istenitiszteletre; az aug. 18-iki misén, a király születésnapján képviselte is a vármegyét az alispán. Szent István napján ellenben nem találtatott a nagy vármegyházán senki, aki érdemesnek tartotta volna jelenlétével tanúságot tenni arról, hogy Biharvármegye is tudja, mivel tartozik az első magyar király, alkotmányunk megalapozója, keresztény magyarországnak apostola szent és dicső emlékezetének.

Budapesten egy lengyel körmenet is részt

vett a Szent István napi körmeneten; azok el tudtak jönni Lembergől Budapestig Szent István tiszteletére, a vármegyén sajnálták azt a kis utat is a megyeházától a székesegyházig.

Óhajtjuk hinni, hogy ez a mulasztás csak valami — utólag kimagyarázandó — elnézésből eredt s reméljük, hogy a jövőben nemes Biharvármegye elől fog járni régi hagyományaihoz képest nagy nemzeti ünnepünk méltó díszes külső keretek közt leendő megülnésében.

A kis vasuti őr felesége hivatalnoknő akar lenni.

Az elhagyott fészek. Az apa félti a leányát.

Szomorú és szokatlan tragédiát produkált az élet most a napokban a kis emberek világában. Mert az igazán a legritkább esetek közé tartozik, hogy egy öt gyermekes, szegény családanya valósággal megszökjék a közös hajlékból, maga után hagyva ugyszólván az egész családot a legnagyobb szükségben és hiányban. Az a kis látóköri, kerges kezű vasuti őr nem is tudja fölfogni a maga eldurvult érzékeivel, hogy milyen súlyos csapást mért rá a sors. Csak arra jajdul fel keservesen a rendőrséghez írt levelében, amikor a kis gyerekekről írja, hogy sirva keresik az anyjukat szerette az őr-házban, a kertben s kint az utcákon.

Az esetről csak egy hét múlva tudósította a nagyváradai rendőrséget Patai Lajos vaskóhi pályáőr. A szerencsétlen családapa a legnehezebb szolgálatot kénytelen teljesíteni s közben négy apró gyermekről kell gondoskodnia. Megírja, hogy ezelőtt két héttel szabadságon volt lent Erdélyben a szüleinél. Mikor haza jött, lakásukat bezárva találta, az apró jászágok elszéledtek s a ház körül magasra nőtt a dudva. Kétségbeesetten fordult a szomszédok felé, akik aztán elmondták neki, hogy a felesége ezelőtt másfél héttel faképnél hagyta az otthonát. A kis gyermekeket elosztogatta a szomszédok között, egyedül a tizenhat éves Jolánkát vitte magával. S állítólag azt mondta volna az egyik asszonynak:

— Oreá szükségem lesz. Meglássá né-ném, egy év múlva micsoda finom kisasszony lesz belőle!...

A kegyetlen szívű anyát a paraszt asszonyok is megvetéssel sujtották. Megfenyegették, hogy ne merjen többet visszajönni közéjük.

Azóta nyoma veszett az anyának és a fiatal Jolánkának. Az apa fölkeresette a környék falvait, de sehol sem tudtak a feleségéről. Csak egy hét múlva akadt egy cigánybű, aki utba igazította.

— Elment az a városba. Találkoztam is vele. Dicsekedett ám, hogy milyen jól lesz majd dolga. Ő nem akart ott pusztulni a paraszti ura mellett és titokban tanult otthon. Már meg is ígerte neki egy nagy ur, beszerzi valami hivatalba.

Most aztán a rendőrséghez fordult a vasuti őr. Arra kéri a rendőrkapitány urat, hogy keresse föl a feleségét beszéljen a lelkére és térítse vissza ő hozzá. Különösen a leányáért aggódik az apa, hogy esetleg elromlik a vá-

rosban. Es aggodalma alapos is, mert valószínű, hogy az anya nem ép elmével eszelte ki ezt a hivatalosdi tervet s örültségében a legnagyobb veszedelembé kergetheti tapasztalatlan leányát.

A rendőrségen igen helyes tapintattal *Kemény L. Ignác* kapitánynak osztották ki az ügyet, aki most erősen kuttatott az asszony után és bizt-sra vehető, hogy az ő jószágos modorával elejét veszi minden nagyobb bajnak, s ha az asszony ép elméjű, akkor föltétlenül visszatéríti az árván maradt családhoz.

UJDONSÁGOK.

Az irási harangok.

A romokból új életre hívott Irás község teljes kiépítése rohamosan közeledik. A bogár hátú házak fölött már ott ragyog messze sugárzó fényvel az aranykereszt s ma-holnap megkondulnak a karcsu toronyban a harangok is.

Tegnap délelőtt már meg is szentelte a három gyönyörű, ércszavú harangot gróf *Szechenyi Miklós* püspök.

A templom is nemsokára készen van s nem telik bele egy hónap, az irási harangok megtörik a három évszázados csöndet, amely folyót ködként nehezedett rá erre a hajdan virágzó magyar katolikus vidékre.

A harangokkal új élet vonul be a már népes vidékre. Lesz már jel, ami hirdesse az Ige fontos diadalát; tikkasztó nyárban és dermesztő télen lesz most már harangszó, amely végigszóljon a falun:

— Emberek, munkában és pihenésben soha se feledkeztek meg az Istenről.

S aki ilyen figyelmeztetésről gondoskodik egy árva vidék számára, az a legnagyobb jót teszi vele. Az utnak induló harangok nevet is viselnek. A templom építettségje kegyeletes és háládatos szívvél édes szülei védő szentjeinek nevét öntette a harangokba. A legnagyobb *Szent András*, a középső *Sz. Anna* és végül a legkisebbre saját védőszentjének nevét: *Szent Vincélt*.

* **Személyi hír.** *Fetser Antal* felszentelt püspök *Radu Demeter* gör. kath. püspök látogatására *Biharfüredre* utazott.

* **Egyházmegyei kinevezések.** Gróf *Szechenyi Miklós* megyéspüspök a rézbányai plebániára lelkésznek *Dominyák István* békéscsabai káplánt nevezte ki, kinek helyét *Krajnik György* foglalja el. — A debreceni *Seveticus* intézet másfél évtizedes tennállása alatt annyira fejlődött, hogy külön zárdalelkész és hitoktatói állás szervezése vált szükségessé. Ezen új állásra *Mellan Márton* debreceni káplánt nevezte ki a püspök.

* **Az élelmiszer piac a Nagypiacon.** A rendőrhatalóság közli a közönséggel, hogy miután a Kispiacon-ter aszfaltozási munkálatai nagyon előrehaladtak, a kispiacon téri élelmiszer piacot, folyó hó 26-tól kezdődőleg, a *Nagypiaconnak Andrányi Károly és Fiai* üzlete előtti részére helyezi át, a tanács jóváhagyása mellett

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű **Tokaj hegyaljai boraimat** nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta **Kovács István** jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsiállomás.

* **A nemzetközi eucharisztikus kongresszus magyar csoportjának fővédője** *Isabella* főhercegnő már negyedizben szakította meg nyaralását, hogy Bécsben személyesen szerezzen meggyőződést az előkészítési munkálatról s a magyarok méltó részvételének biztosításáról. Az Országos Katolikus Szövetség, mint a magyar csoport középponti bizottsága állandó érintkezésben van a bécsi rendezőszéssel, hogy az eddig beérkezett jelentések alapján a szükséges teendőket elintézhesse. Lakásbejelentéseket az Országos Katolikus Szövetség már nem fogad el, mert az erre történt bejelentéseket lezárta és a bécsi lakásbizottságnak beküldte. Akik ezen túl még lakásra reflektálnak, azok forduljanak közvetlenül a «Wohnungsbüro des Eucharistischen Kongresses, Wien, I. Wallnerstrasse 8.» alá. A csoportos elszállásolás díját előre kell lefizetni, ezért azoknak, akik erre jelentkeztek, a megfelelő összeget a középponti bizottsághoz a legsürgősebben be kell küldeniük, ha azt még nem tették volna, mert különben a bizottság a bejelentést törölni kénytelen. A Magyar Királyi Államvasutak igazgatósága augusztus 25-re állapította meg a végső határidőt, ameddig utazási bejelentéseket átvész, ennél fogva a bizottságnak nincs módjában 23-án túl ilyen irányú jelentkezést elfogadni. A jelentkezések száma meghaladta az ötvenezret. A bibornok hercegprimáson kívül az összes megyéspüspökök és rendfőnökök részt vesznek. A magyar csoport élén Magyarország főurai diszmagyarban vesznek részt. Akik csak kongresszusi jegyet kérnek, azok számára a végső jelentkezési határidő augusztus 30. — Aki a papság tagjai közül részt akar venni a körmeneten, jelentkezék — címével ellátott boríték beküldése mellett, a körmenetet rendező bizottságnál. (Bécs, Erseki-palota.)

* **A munkáslakások.** A munkáslakások ügyét mai ülésében tárgyalta a tanács. Elhatározták, hogy a törvényhatósági bizottság elé viszik az ügyet. A miniszternek a törvényhatóság intencióival megegyező kívánságai vannak s így semmi akadály nem lesz annak, hogy kiírják a pályázati feltételeket.

* **Hol a bejelentő hivatal.** Levelet hozott tegnap a bejelentő hivatalnak Budapestről a posta. A rendőrségre került a levél. A levelet Németh Józsefné intézi Budapestről a bejelentőbizottságot s azt kéri tudatni, hogy nem lakik Nagyváradon egy Dvorszki Etuska nevű kaszírónál. Azért keresi a kaszírót, mert annak bátyja Pesten nála lakott s feltörte az ő nagy szekrényét, amiből minden értékes dolgot elvitt. Hacsak az élő — bejelentő hivatal — Kemény Ignác alkapitány nem tudja megmondani, akkor bizony türelemmel várhat Németh Józsefné, míg majd a bejelentő megmondja.

* **A nagybajomi csaplévélstrájk.** Megírta a Tiszántul, hogy a biharnagybajomi járás három gazdaságában strájkba léptek a cséplő munkások. A strájkra az adott okot, hogy a munkások nem voltak megelégedve munkadíjukkal. A nagybajomi fűszolgabíró a legtöbb strájkolót elzárásra ítélte s ezután egynéhány munkába is állott. A többi elégedetlenkedők — mintegy 130-an tovább strájkolnak.

* **Konkurrál a két jéggyár.** A városi jéggyár, a Kristály jéggyárral konkurrálva, most már előállításai áron alul akarja adni a jéget. Az üzemvezető kérelmet intézett a tanácshoz, hogy sürgősen adjon engedélyt ahhoz, hogy a nagyobb fogyasztó táblánként 25 fillérért, mázsánként 1 korona 20 fillérért kaphassa, a havi kisfogyasztó pedig 5 korona helyett 4

koronáért, mert így árul a Kristály jéggyár is és ha a város drágább, a fogyasztók tőle vásárolnak. Érdekes, hogy a művezető tisztességtelennek mondja a Kristály jéggyár konkurrenciáját s még érdekesebb, hogy már előre bejente a városi üzem deficitjét.

* **A fürdővonatok mizériái.** A fürdővonatokon levő botrányos állapotokat már több ízben szóváltattuk, azonban a vasut kezelősege még eddig semmi intézkedést sem tett. Szent István napján ismét oly dolgok történtek a vonatokon, amelyek könnyen végzetessé válhatók szerencsétlenséget idézhetnek volna elő. Már a nagyállomáson megtelt a délutáni első fürdővonat. Várakelencsén pedig még majdnem annyi volt a kirándulók száma. Zsufolva volt a kocsiknak még a lépcsője is. Az állomásfőnök többeket leszállított s így több mint 50 utas maradt le a vonatról. Ez ellen többen tiltakoztak s ebből szóváltás lett, amelynek a bíróság előtt lesz folytatása. Még botrányosabb volt azonban az állapot a Felsőfürdőből este 9 órakor visszainduló vonatonál. Dacára a hosszú kocsisornak, több mint 100 utas lemaradt, aki megváltotta a jegyét. A vonaton levők egymást taszigálták-lökdösték. A szorongásban többeket már a rosszul lett fogott el. De még ennél is rosszabb volt azoknak a sorsa, akik lemaradtak a vonatról. Csakhamar lefogalták a künn levő pár bérkocsit, akik nem kaptak kocsit, azok pedig gyalog indultak neki a 10 kilométer hosszú poros utnak, könnyű nyári ruhában, hűvös éjben. Számátlan kiránduló beteget lett az utazásnak. S mind ennek a fürdővonatok kezelésége az oka. Dacára a többszöri felszólalásnak, még sem adnak a fürdővonatokhoz elegendő kocsit. Eppen tegnap előtt történt meg az is a Püspök fürdői vonatonál, hogy Rontó állomásonál a mozdony több ízben kénytelen volt visszatolni a csekély emelkedésről az egész kocsisor s úgy neki szaladni. Hát nincs a máv. vasutnak jobb mozdonya, csak amelyikkel az utasokat kinezza? Szegény vicinális!

* **Ajánlatok a tüdőszanatóriumra.** A Nagyvárad Tüdővészellen Védekező Egyesület, szanatóriumot akar felállítani. A szanatórium építéséhez tekintélyes segítyt helyezett kilátásba az állam is. Már meghirdették a pályázatot is, amely tegnap járt le. *Felser* Antal püspök elnök jelenlétében a bizottság tegnap bontotta fel az ajánlattevők leveleit. Két pályázó van: *Reisinger* József 223 ezer korona és *Major* Ferenc 200.000 koronáért hajlandó felépíteni a szanatóriumot. A bizottság az ajánlatokat a mérnöki hivatalhoz tette át, átszámolás végett. A tervezetet *Örömy* Gyula városi építész készítette s ő fogja elkészíteni az utánszámolást is, amiből majd megállapítható lesz, hogy melyik az előnyösebb ajánlattevő.

* **Makacs a zsidó hitközség.** A belügyminiszterium bekívánta a nagyvárad ort. izr. hitközségtől, a *Haas-Gottlieb* léle jótékony, zsidó vallásos alapítvány alapító levelét. A hitközség nem tett eleget a miniszter kívánságának s megtagadta az alapító levél kiadását. A miniszterium többszöri sürgetésére, *Lukács* Odön tanácsos több ízben felszólította a zsidóhitközséget, hogy tegyen eleget a miniszter rendelkezésének, de eredménytelenül. A zsidóhitközség makacsságát tehát bejelentette a miniszternek. A miniszter leirt, hogy a közöljék a hitközséggel, hogy ha 8 nap alatt nem terjeszti fel az alapító levelét, a hitközség költségére, miniszteri biztost küldenek Nagyváradra, ami bizony drága mulatság lesz a hitközségnek. A városi tanács mai üléséből értesíti erről a makacs hitközséget.

* **Rejtélyes gyilkosság.** *Seres* János sertéspásztora *Elesdszurdok* községnek. Tegnapelőtt is kihajtotta sertéseit a rendes időben az erdőre. Este a sertések megkerült hase-

mentek, de a pásztor nem volt sehol. Távol maradása feltűnt a falubelieknek s a keresésére indultak. Késő éjjel találtak reá az erdő mélyében. Agra borulva, vérében feküdt a földön. A falubeliek azt gondolták, hogy a sertések tépték össze a szerencsétlen sertéspásztort. azért van úgy szétroncsolódva testén a ruha. Jelentették az esetet az elesdi fűszolgabírósnak, ahonnan a járásorvos ment ki megvizsgálni a hullát. A járásorvos meglepő felfedezést tett. A sertéspásztort nem a sertések marcangolták össze és végezték ki, hanem agyonlőtték. A lelketlen gyilkos azután össze-vissza taposta, rugdalta a sertéspásztort. A *vércsorigi* csendőrség azonnal megindította a nyomozást s folytatja a tettes után.

* **Tanuljunk világnyelveket.** A Rose-rendszerű ábrázoló nyelviskolában, amely augusztus óta *Bémer tér 1. szám* alatt működik, könnyű és élvezetes módon sajátíthatja el bárki a német, francia, angol stb. nyelveket. A teljes kiképzés száz tanórából áll. Beiratkozni bármikor lehet. Tandíj személyenként és óránként 1 korona 50 fillér. Nappali és esti tanfolyamok.

* **Halál os ba'eset a sarkadi cukorgyárban.** Tegnapelőtt Szabó Lajos, 47 éves, nagyszalontai munkás és másik három társa parancsot kaptak, hogy a felszerelésekkel teit waggonok tolatásánál segédkezzenek. A munka rendben ment 2 óra hosszat. Tíz óra tájban egy kocsit kézi erővel akartak a többihez tolni. Három munkás a falához támaszkodva, Szabó Lajos pedig az ütközőnél tolt, a kocsit, Alig haladtak pár métert, a tolató mozdony egy egész kocsisort dobott a munkások által tolt waggonra. Szabó Lajos kiakart ugrani a vágányok közül, de az összeütközés oly gyors volt, hogy csak a puffertig jutott. Eppen derekán érte a két ütköző. Ot bordája eltört s az eltört bordák összeroncsolták tüdejét. Nyomban meghalt. A hatóság megtartotta orvosrendőri hullavizsgálatát s megállapította, hogy senkit sem terhel felelősség.

* **Járványkórházak** összes felszerelési tárgyait állandóan raktáron tartom előírás szerű összeállításban, kedvezményes áron. *Weiss* Kálmán zsákoagykereskedő, Nagyvárad Kosuth u. 3. a *Sas-palota* mellett. Telefon 905.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányu fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzek és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

*** Aszódi Trieszti kávé és tea behozatala.** Csokoládé és Kakao áruháza. Nagyvárad, Kossuth-utca Sas-palota. **Vigyázat,** mert sok az utánzat! Jobb ízű családok figyelmébe ajánlva. Különlegességeim pörkölt kávékban:

Elsőrendű . . . 1 kiló 4.— K
Mágnás keverék RR 1 „ 4.40 „
„ „ 0—1 1 „ 4.80 „
„ „ 00—1 1 „ 6.— „

Motor üzemű kávépörkölés és darálás, a vevő előtt történik. Kakao 10 deka 50 fillér. Eredeti franczkávé-pótlék, valódi fügekávé, valódi mackkávé gyermekeknek. Kátreiner valódi árpakávé. Összes kétszertültek Karlsbadból. A kiszolgálásnál a cég főnöke jelen van és így mindenki a legjobbat és a legolcsóbbt érheti el. Block rendszeres beváltása. Blockjaimat az egész vonalon gyűjtik. Cukorka és csokoládé különlegességeim legjobbak, mert eredetiek. Gyógycukorkák eredeti lerakata.

KOSSUTH U. 2 sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Kossuth-utca 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba fürdő szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni Polgári Takarékpénztár részvényársaság.

Automobil garage és fémöntőde
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellékek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

Jogászok! Ügyvédjelöltek!
!! Egész nyáron át működik !!
Dr. Kállay jogi szemináriuma Budapest, IV. Kaplony-u. 5. Telefon 125—38.
Köz tudomásulag legsikeresebb előkészítés minden jogi vizsgára.

Igazságszolgáltatás.

§ Névnapi üdvözlés revolvergojyóval.
Szállágyi Juliska, mezőelegdi leány, május 15 én tartotta nevenapját, a faukeliek közül többen mentek üdvözölni a leányt, köztük Varga Sándor is. Revolvert szorongatva kezében mondtotta el mondókáját. Az üdvözlő beszéd befejezésével revolveréből a levegőbe akart löni. A fegyver azonban idő előtt elsült s a golyó a leány mellébe fúródott. A leány súlyos sérülést kapott, amelybe bele is pusztult. A legény tegnap állott tetiért a nagyvárad kir. törvényszék előtt. A törvényszék gondatlanságból okozott emberölésért, 6 havi fogságra ítélte.

TANÜGY.

Munkakiállítás a polg. iskolában.

A nagyvárad-i községi polgári (fiú)iskola néhány tanulója Buday Alajos tanár vezetésével a szüneti hónapokban igen ügyes kézi munkákat készítettek.

Ezen kézi munkákból kiállítást rendeztek,

melyet Szent István király napján Lukács Odön városi tanácsos az iparoktatási bizottság elnöke nyitott meg, kihez Buday Alajos polgári iskolai tanár a tanfolyam szervezője és vezetője intézett lelkes beszédet, kiemelve beszédében, hogy a polgári iskola 12 tanulója 34 munka napon 170 darab tárgyat készítettek 111 korona értékben.

Kérte Lukács Odön biz. elnököt a kiállítás megnyitására és arra, hogy hasson oda az ipartanodai bizottságon, hogy egy ilyen tanfolyam már a téli hónapokban az iparostanonc iskolánál is létesíttessék. Lukács Odön bizottsági elnök szívélyes szavakban mondott köszönetet Buday Alajos tanárnak a tanfolyam létesítése és vezetése körüli fáradozásáért és a tanfolyam további támogatását megígérve, a kiállítást megnyitotta.

Az igazán szép és díszes tárgyak, míg a készlet tart darabonként is igen jutányosan a polg. isk. felügyelőjénél Katona Mihálynál szerezhetők be.

Beiratások a tanítóképzőben. A nagyvárad-i kir. kath. tanítóképző intézet I. évfolyamába az 1912—13. iek. évre beiratkozhatnak azon éptestű ifjak, kik 14-ik életévüket már betöltötték, valamely középiskola, vagy polg. isk. IV. osztályát sikeresen elvégezték és jó zenei hallásuk van. A tanítóképző felsőbb osztályaiba rendszerint a megfelelő alsóbb osztályu bizonyítvány alapján veszünk fel növendékeket.

A beiratásokat a következő sorrendben tartjuk: Szept. 2-án d. u. javítóvizsgálatok. Szept. 3-án d. u. 3 óráig az I. évfolyamra jelentkezők zenei hallásának elbírálása és ennek alapján a beiratásuk; szept. 4-én és 5-én a felsőbb évfolyamokra való felvétel. Szept. 6-án ünnepélyes «Veni Sancte» és 7-én a tanítás megkezdése.

A beiratáskor születési-, ujjraolási-, iskolai- és orvosi bizonyítványra van szükség. Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt az igazgatóság Csengeri-utca 2.

Uj tanító Várad-Velenőn. A nagyvárad-velencei róm. kath. fiúiskolánál Magdiás Károly lemondásával megüresedett tanítói állásra Szabó Imre ácsi-pusztai tanítót nevezte ki a megyés püspök.

Hétosztályu polgári iskola Orosházán. Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter egyetértőleg az orosházi — eddig hatosztályu polgári iskolát — kísérletképpen hétosztályu polgári iskolává szervezte át.

Az átszervezett hétosztályu polgári iskolának ötödik osztálya új tantervvel az 1912—1913-ik tanév elején megnyílik.

A hétosztályu polgári iskola általános műveltséget adó, gyakorlati ismereteket nyújtó és munkára nevelő középfokú iskola, amely iskola igazi célja, közoktatásügyi nagy hivatását akkor tölti be legjobban, hogyha végzett növendékei minél nagyobb számban térnek vissza apjuk mezőgazdasági, ipari és kereskedői foglalkozásához. E főfontosságú cél mellett a felsőbb szakiskolákba és különböző tanfolyamokba való felvétel, valamint az egyetemi végzettséget nem igénylő köztisztviselői állások betölthetése csak másodrendű célt képezhetnek.

A hétosztályu polgári iskola munkára nevelő tárgyai kétirányúak, de egyformán fontosak.

A kézügyesítő munkák a szükséges technológiai ismeretekkel, e készítendő tárgyak rajzolásával, anyag és munkadíj számításokkal éppen olyan fontos tárgyai a hétosztályu polgári iskolának, mint a gyakorlati és elméleti mezőgazdasági és kertészeti ismeretek. — Az iskola a papír, fa, fém és agyag kézügyesítő munkák tanításához jól felszerelt munka termekkel rendelkezik.

A növendékek a gyakorlati kertgazdaságot egy 10 holdas mintaszerű kertben, s a mezőgazdasági ismeretek gyakorlati részét egy 12—15 holdas kisebb mintagazdaságban szakszerű vezetés mellett tanulták.

A kertészeti-, mezőgazdasági- és kézügyesítő munkákban minden növendék cselekvőleg részt vesz azaz — dolgozik.

A munkára nevelő tárgyak közül a kézügyesítő munkák tanítására — a szabadkézi rajzon kívül — heti 14 órát a szorosabb értelemben vet mezőgazdasági és kertészeti tárgyakra pedig heti 26 órát fordítanak.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonainknak, jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik megboldogult leányunk vég-tisztességételen megjelenni szivesek voltak és ez által fájdalomukat némileg enyhíteni igyekeztek, ez úton is fogadják leghálásabb köszönetünket.

Nagyvárad, 1912. aug. 20.

Bajor Ferencz és családja.

S P O R T.

A nyiregyházai TVE és az NSE.

Szent István napján az NSE szerzett szórakozást a sportbarátoknak, revanche mérkőzést játszva a nyiregyháziakkal a Sporttéren. A sok balsiker után végre egy sikeres meccset produkált a NSE. Hamarosan sikerült kiköszörlőnie a nyiregyházi fiaskót.

Tegnap sokkal jobb csapattal állt ki melynek goal képességét Rónai, Páti, Szilágyi részvétele adta meg. Közönség is elég szép számmal volt s élénk érdeklődéssel kísérte a változatos játékot. A siker elnémitja az egyleti politikát és pártoskodást a sport terén.

A verseny lefolyása igen változatos, gyors tempójú volt. Miodjárt a verseny elején meglátszott, hogy a NSE klassis csapattal állt ki s bár az első goalt 11-esből Nyiregyháza lövi a közönség teljes biztonsággal a NSE győzelmét várta. Egyre-másra bombázta az NSE a nyiregyházi kaput, melyet a fiatal kapus nagyon bravurosán védett; a NSE lövései különben mallörösek voltak s az első félidőben csak 2 szer talált célba a labda Rónai révén. Az NSE tulsója a második félidőben is megmaradt, de mindamellett nem tudott 2 goalt eál többet produkálni. Nyiregyháza fiai a nem egyenlő erőviszonyok dacára sem adták fel a játékot, a gyengébb technikát nagy lelkesedéssel és gyors mozgással pótolva. Kitűnő jobb szélsője még a legutolsó percben is szélsőben lefutott s lövését Raics csak rovatással tudta menteni.

A NSE-ben legjobb volt Rónai, mellette Páti, Niessner, a gyors Fazekas, Bába és Szilágyi jeleskedtek. Nyiregyháza ugyan fejlődőképes csapatában legjobb volt a védelem és a 4-ét szélső csatár.

A versenyek 7 óráig tartottak, mert a főverseny előtt a NSE II. és a NSC I. is játszottak 0:1 eredménnyel.

A Bunyitay-ligetben szép számú közönség előtt pedig a VAC meccselt a Törekvés jeles csapatával, melyben utóbbi 7:1 arányban győzött.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a fodrászoknak. *Rammingér* István nagyváradi fodrász, külföldön járt tanulmány uton. Külföldi tanulmány utjáról, különösen a Münchenben látottakról, ma este az ipartestület helyiségében felolvasást tart a fodrász és borbély egyesület tagjainak. Az elnökség kéri a fodrász és borbély iparosokat hogy a felolvasáson minél többen jelenjenek meg.

TÁVIRATOK.

A király üdülése.

Bécs, aug. 21.

(Saját tudósítónktól.) Udvari körökben azt beszélnek, hogy a király az őszszel 4 hetet Gödöllőn fog tölteni. Ez az üdülés szeptember közepétől október közepéig tartana.

Küldöttség a kereskedelemügyi miniszternél.

Budapest, aug. 21.

(Saj. tud.) Ma délelőtt lisztelgett Beöthy László keresk. miniszternél a miniszterium tisztviselői kara és a vasutasok Kálmán Gusztáv államtitkár vezetésével. Az államtitkár üdvözölte a minisztert v. b. t. tanácsossá történt kinevezetése alkalmából. A miniszter jól eső szavakban köszönte meg a küldöttségnek a tisztelgést.

A király részvéte.

Budapest, aug. 21.

(Saj. tud.) Ő felsége kabinet irodája ma táviratot intézett Szmracsányi érsekhez. Őfelsége legmélyebb részvétét nyilvánította Samassa biboros-érsek eihalozása alkalmából. Részvét táviratot küldtek az összes püspökök, József főherceg, Vaszary Kolos hercegprimás, Balogh államtitkár és még nagyon sokan. Legújabb értesülés szerint a temetés szombat délelőtt 9 órakor lesz. A temetésre valamennyi közeli vármegye diszküldöttséget küld s részt vesznek azon az összes miniszterek is.

A zirchi apát Balatonfüreden.

Budapest, aug. 21.

(Saját tudósítónktól.) Békefi zirchi apát ma felkereste, egyházi ügyekben, a Balatonfüreden nyaraló Vaszary Kolos hercegprimást. A zirchi apát hosszabb ideig volt a hercegprimásnál, majd pedig visszautazott Zirchre. A hercegprimás szeptember 5-ig marad Balatonfüreden, ahol jól érzi magát. Mindennap megteszi szokott sétáját.

Samassa biboros végrendelete.

Eger, aug. 21.

(Saj. tud.) Tegnap délelőtt fölbontották Samassa József biboros végrendeletét. A végrendelet 1908. márc. 24-éről kelt. Meghagyja benne az elhunyt biboros, hogy temetésén a gyász komoly szerénysége s nem a világi pompa érvényesüljön. Továbbá azt kívánja, hogy halála és a temetés között lévő időben egyházmegyéje összes kegyuri templomai-ban misét mondjanak érte. Vagyonának egyharmadát egyházi célokra hagyta, a többi pedig rokonai között osztotta el. — A gyászszertartást Csernoch János kalocsai érsek fogja végezni.

A tifuzos viz.

Kolozsvár, aug. 21.

(Saját tudósítónktól.) A város vízvezetéki vizét ma vegyileg megvizsgálták s abban tifuzbacillusokat találtak. Most 6 katoná fesszik tifuzban.

KÖZGAZDASÁG.

Árumintakiállítás Fiumében. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a magy. kir. kereskedelmi Múzeum igazgatósága, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak elhatározásából Fiumében, a Zichy-rakpart 1. számú térépületében, a folyó 1912 évi szeptember hó 1-ső napján délelőtt 10 órakor, a magyar szentkorona országainak ipari készítményeiből árumintakiállítás nyílik meg. A kiállítás nyitva van 1912 szeptember 1—10, bezárólag délelőtt 8—12-ig, délután 3—7-ig. A kiállításra szabad a bemenet. A katalógusok ingyen bocsátatnak a közönség rendelkezésére. Kívánatra megkaphatják díjmentesen az érdeklődők a magyarországi ipartelepek címtárát. A kiállítás látogatására Fiuméba utazó közönség az »Adria« és a »Magyar Horvát« tengerhajózási társaságok ügynökségeinél 50 százalékos menetdíjkedvezményt vehet igénybe. Nagyvárad, 1912 augusztus 20. A nagyváradi kereskedelmi iparkamara: *Dr Moskovits* József, elnök. *Dr Sarkadi* Lajos, titkár.

Gabona üzlet.

Budapesten

O-áruban kevés üzlet fordul elő. A mal-mok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új áruban viszont az eladók tartózkodók. Az árfolyamok többé-kevésbé javultak.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.79
Októberi buza	— — —	11.42
Októberi rozs	— — —	9.37
Októberi zab	— — —	9.73
Aug. tengeri	— — —	9.11
Szept. tengeri	— — —	9.01
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.50

Nagyváradon.

A gabonatörszén tegnap kisaé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész árú változatlan.

Árak:

Buza	— — —	11.53—11.38
Rozs	— — —	9.37—9.31
Árpa	— — —	10.— 10.20

Zab	— — —	9.37—9.38
Tengeri	— — —	9.01—8.61

Budapesti értéktőzsde

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók-jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	860.—
Oszták hitelrészvény	— —	654.—
Salgótarjáni közsén	— —	778.—
Jelzálogbank	— —	462.25
Leszámitoló és pénzváltó	— —	558.50
Városi vasut	— —	412.—
Közuti vasut	— —	765.50
Oszták államvasut részvény	— —	721.—

A szerkesztést felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Másolat:

70086.

XI—1. 1912. szám.

Pályázati hirdetmény.

— Az áll. kertészetekbe munkások fogadtatnak fel abból a célból, hogy egy-két év leforgása alatt e munkások a fagondozásban és a gyümölcsösomogolásban vagy a zöldségtermelés különböző módzataiban a kellő gyakorlati jártasságot megszerezvén, mint gyakorlott munkások munkavezetőül az áll. kertészeti telepeken, vagy magánosok kertészeiben alkalmazhatók vagy községek részére mint vándor fagondozók ideiglenesen átengedhetők legyenek.

Amennyiben a zöldségtermelésben kiképzést nyert egyének csoportokba összeállva közös termelésre hajlandók lesznek, őket az egyes városok mentén való letelepedésben s külön zöldségtelepek beállításában államilag is támogatni fogom.

A kiképzés folyama alatt az ily állandó munkások a kiképzési telepen minden napszámot teendőket végezni kötelesek és pedig a telepen folytatott üzemi természetének megfelelően a munkaidő külön korlátozása nélkül. A munkaidő rendszerint napkeltétől naplementéig tart.

Felvételi kellékek:

a) nőtlenység, a magyar nyelv bírása; legalább 17 éves, legfeljebb 30 éves életkor;

b) ép erős testalkat, szervezet, valamint fertőző betegségektől mentességet igazoló orvosi bizonyítvány;

c) községi erkölcsi bizonyítvány a folyamodó tartózkodási helyéről.

A kiképzés ideje alatt a munkások napszám és ellátás fejében személyenként és naponként 3 K napszám bért kapnak, mely kéthetenként, illetve időközi elbocsátás esetében az elbocsátáskor fizettetik ki.

Ezen munkások napszámoknak tekintetnek és erre való tekintettel azon munkások, akik a gyakorlati kertészeti teendőkben megfelelő előmenetelt nem tennének, vagy ellenük bármely okból kifogás merülne fel, 3 napi felmondás mellett elbocsáthatók anélkül, hogy emiatt bármi igényt támaszthatnának.

A folyamodók közül előnyben részesülnek, akik vizsenti községek mellett, gyümölcsstermő vidéken, vagy oly nagyobb városok közelében laknak, ahol a piac zöldséggel kellőképpen ellátva nincsen, vagy ahol a zöldségtermelés idegen kézben van.

Felvétel végett 1 koronás bélyeggel ellátott kérvénnyel a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez kell folyamodni. A kérvényben a folyamodó munkásnak meg kell jelölni, hogy a kertészet melyik ágában (zöldségtermelés vagy gyümölcsstenyésztés) kíván foglalkozkodni.

A kérvényt legkésőbb 1912. október 1-ig kell benyújtani vagy közvetlenül a földmivelésügyi miniszteriumnál vagy pedig az illető község előljáróságánál, mely tartozik a beérkező kérvényeket felettes hatósága útján a földmivelésügyi miniszteriumhoz a fenti időpontig felterjeszteni.

Későbbben érkező vagy hiányosan felszerelt kérvények nem vétetnek figyelembe.

A folyamodók a fel vagy fel nem vételről értesítést fognak nyerni.

Budapest, 1912. június 26.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

**NAGYVÁRADI
Középiskolai Internátus**
TISZA KÁLMÁN-TÉR 7.

Felvesz bentlakó és bejáró középiskolai, kereskedelmi és polg. iskolai tanulókat. Szünetidőben magán- és pótvizsgálatokra szakszerű előkészítés.

PROSPECTUST KÜLD az Igazgatóság.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.
Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

„Varázsfuvola.”

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kelemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vagner „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legolcsóbb hangszerárúháza-

ban kapható. Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztíttatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Használt, de teljesen jókarban levő **22 darab ökörszekér**

egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdak Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos
Szacs vay-u. 70. sz.
Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a

Teszler Simon posztó kereskedőt

kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított árban kiárusítom.**

A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüszter-, angol-, scott- és honi divatszöveleteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, bélésárúkat, **szabókellékeket** és mindezen árúkat

gyári áron alul kiárusítom u. m.:

- egy teljes öitönynek való 3 mtr. már K 02-40
- „ „ „ „ jobb minős. div. 3 mtr. K 06-60
- „ „ „ „ finomabb „ „ 3 „ K 12-—
- „ „ „ „ angol divat „ „ 3 „ K 19-—
- „ „ „ „ legfinomabb „ „ 3 „ K 28-—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szöveletekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb árban, u. m.:

- egy már nagyon jó hozzávaló K 4-50
- „ finomabb „ K 5-50
- „ egész finomabb „ K 7-—
- fekete szalonhoz legfin. „ K 8-—

Minthogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megvizsgálni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

Vaszerkezeti gyár.

TELEFON: 491 SZ.
Szent János
UTCA
25 SZ.
ABLAK-REDÖNYÖKET
NAGYVÁRADON KIZÁRÓLAG
SZÁNTÓ-DEZSŐ
KÉSZÍT-MŰLAKATOS TELEP.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ első nagyvárad redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honvéd laktanya mellett) egy direkte ezen célra épített és méreteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben. Felvállalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tűzhelyek és ajtócsukókat stb. Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöltenek. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.

Autó (automobil) tulajdonosok
szives figyelmébe.

PNEUMATIK, köpeny és tömlő,
TRAPP ISTVAN vulkanizáló műhely!
Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari tagymentes
closetteket vízőblítéssel.
Angol-closett berendezést,
viktartány vagy önzáró clo-
sett csapokkal való öblítéssel.
Mindennemű épület- és dísz-
bádogos munkát. Villany-
erő gépekkel berendezve.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

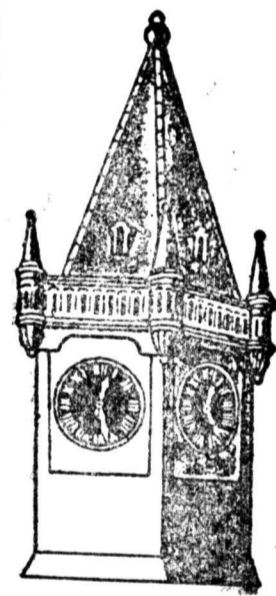
Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-sít házakra és földbirtokokra.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

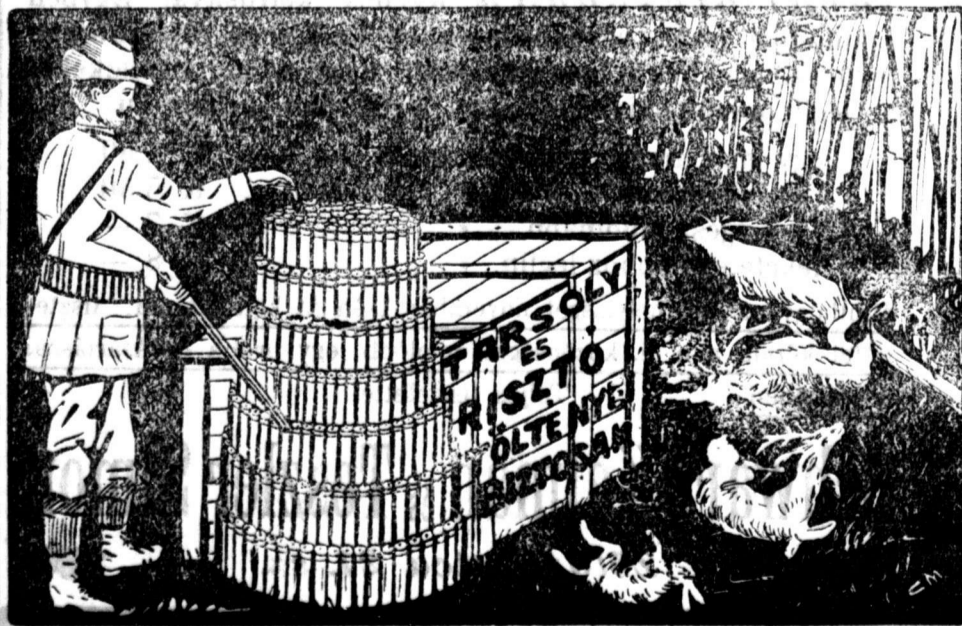
Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra.

Saját ház.

M. kir. l. öpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.